

Úvod a charakteristika diela

Dielo *Ultime lettere di Jacopo Ortis* od významného, v tej dobe len 24 ročného, talianskeho spisovateľa Uga Foscola bolo prvý krát vydané v roku 1802 v Miláne. Za publikáciu tohoto diela

bola zodpovedná tlačiariska dielňa Genio Tipografico a v rámci prvého lisu bolo vydaných 1600 kópií. Neskôr, v rokoch 1816 a 1817 bol román čiastočne upravený.

Jedná sa o román v ktorom protagonista Lorenzo Alderani publikuje listy svojho kamaráta, mladého Jacopa Ortisa, ktoré mu poslal v rozmedzí rokov 1797-1799, predtým ako spáchal samovraždu. Motívom Jacopovej samovraždy je milostné sklamanie - Teresa, dievča do ktorého

bol zaľúbený sa vydala za iného muža menom Odoardo - rovnako ako aj sklamanie vlastenecké, potom čo sa Napoleon, do ktorého nezjednotené Taliansko vkladalo nádeje, vzdal Benátiak.

Dielo môžeme zaradiť na pomedzie denníkového a epistulárneho románu (je prvým talianskym románom tohoto žánru) a vďaka svojim sentimentálnym rysom je častokrát porovnávané s taktiež

epistulárnym románom Foscolova súčasníka Johanna Wolfganga von Goethe, *Die Leiden des jungen Werthers*. Toto dielo slúžilo autorovi ako inšpirácia avšak zásadný rozdiel medzi týmito dvoma románmi je jasne daný v politickej vlasteneckej tematike, ktorú Goetheho román postráda.

Za ďalšiu inšpiráciu Foscolovho diela *Ultime lettere di Jacopo Ortis* sa považuje aj román švajčiarskeho filozofa a spisovateľa, Jean-Jacques Rousseau, *La Nouvelle Héloïse*, písaná taktiež vo forme listov. Román odráža aj ďalšie autorove inšpirácie - nachádzajú sa v ňom citácie

od Danta, Petrarca či filozofa Plutarca.

Stručný obsah diela

Jacopo uteká z Benátok kvôli politickej situácii do okolia Padovy. Tam sa stretáva so signorom T a

jeho dcérami, Teresou a Isabellinou. V listoch sa priznáva k láske ku Terese, ktorá je však zasľúbená inému mužovi. Samotná Teresa však s dohodnutým sňatkom nesúhlasí a tak vzniká medzi ňou a Jacopom viac než platonický vzťah. Signor T navštevuje Jacopa a žiada ho, aby sa od

Teresy vzdialil a mohla sa vydať za Odoarda; zo sňatku pre Terezinu rodinu vyplývajú ekonomické

výhody. Jacopo sa rozhodne odísť, rozlúči sa s Teresou, Lorenzovi adresuje listy s vysvetlením.

V druhej časti románu sa Jacopo dozvedá o Teresinom sňatku a začne plánovať samovraždu, ktorá

mu má priniesť slobodu. Navštívi Lorenza a Terese adresuje list na rozlúčku. Dej vyvrcholí Jacopovou smrťou.

Na záver diela Lorenzo vysvetľuje prečo sa rozhodol publikovať Jacopove listy kde približuje zvraty v mladíkovom živote.

Tematika

Hlavnými témami románu sú Jacopova láska k Terese a jeho vášeň pre politiku a vlasť.

Politická stránka diela ukazuje mladíkovo sklamanie, po strate nádeje vyplývajúceho z neúspechu

franúzskeho revolucionárskeho hnutia, ktoré pre neho predstavovalo vidinu zjednoteného Talianska. V románe sú ale zakomponované aj jeho vlastenecké úvahy, láska k domovine, a hrdosť

viazanú k minulosti (veľkosti Rímskej ríše a dominancii Talianska). Jeho láska k vlasti je plná smútku nad problémami, s ktorými sa jeho milované Taliansko potýka a nad bezvýhodiskovou situáciou, do ktorej je ako vlastenec postavený. Národná sloboda, ktorú považuje za východisko života ako takého nie je v rukách jednotlivca, a tak mu nezostáva nič iné len nad ňou truchliť.

Jeho vzťah s Terezou nám odhaľuje jeho nesúhlas s patriarchálnou tradíciou, ktorá oprost'uje ženy

od možnosti slobodného rozhodovania, pre ktorú sú ženy v jeho dobe vnímané skôr ako majetok otca, alebo neskôr, manžela. Tento nesúhlas sa rozširuje o úvahy o dohodnutých sňatkoch pre ekonomický prospech alebo sociálne postavenie. Lásku ako takú vníma ako jednu z najkrajších skutočností v živote. Toto presdvečenie sa utvrdí po tom čo pobozká Teresu, čo zmení jeho postoj

k svetu. Všetko začne vnímať jemnejším pohľadom, vníma lásku ako posvätný podnet pre krásu,

umenie a hlavne poéziu. Stále si je ale vedomý toho, že jeho city k Terese zostanú nenaplnené, pretože je prisľúbená inému mužovi.

Napriek ich nezdarenej láske a nemožnosti vytvoriť plnohodnotný vzťah, nastáva medzi postavami k utvrdeniu sentimentu ako vzdor osudovosti, ktorou je dielo naplnené. Rozjímanie nad láskou a krásou, ktoré podnecuje jeho milovanú, chápe ako liek proti utrpeniu, ale môže byť zdrojom ďalšej bolesti, ktorá hrdinu predurčuje k životu v zármutku.

Sklamanie v týchto dvoch pilieroch Jacopovho cítenia vyúsťuje v jeho zdanlivo nevyhnutelnú samovraždu, ktorá ho má oslobodiť z neutíchajúceho, hromadiaceho sa utrpenia. Autor však tento akt nevykresľuje ako impulzívny prvoplánový čin. Jacopova samovražda je plánovaná a premyslená a, okrem iného, značí protest voči už spomínanej fatalite.

Priestorové zasadenie

Hlavní postava opúšťa Benátky a pred perzekúciou uteká na miesto Colli Eugenei, kde poznáva Teresu. Nachádzajú sa v okolí Padovy, miesto, ktoré protagonista vníma ako odvrátenie sa od správnych hodnôt. Odtiaľ znovu odchádza, tentokrát sa snaží vzdialiť od svojej lásky a utrpenia, ktoré ju sprevádza a cestuje po mestách ako sú Bologna, Miláno a i. V Miláne stretne Pariniho, s ktorým diskutuje o osude krajiny. Navštívi aj Florenciu, kde uctieva hrobky veľkých mysliteľov. Svoju úlohu zohráva aj príroda, s ktorou protagonista prepája svoje emócie.

Rozprávač

Vzhl'adom na fakt, že sa jedná o epistolárny román, rozprávač sa zjednotuje s hlavným hrdinom, ktorým je Jacopo Ortis. V priebehu diela sa rozprávač mení - po Jacopovej smrti sa ním stáva jeho kamarát Lorenzo, čím sa úloha rozprávača duplikuje a poskytuje čitateľovi dva pohľady. Jacopo, ktorý poskytuje pohľad z prvej ruky a Lorenzo, ktorý jeho zážitky posúva čitateľovi. Tu vzniká aj časový rozpor medzi Jacopom, ktorý predstavuje svoj príbeh v súčasnosti a Lorenzom, ktorý sa musí vracat' svojim rozprávaním do minulosti. Títo dvaja rozprávači sú kontrastní vo svojich charakteristických črtách- Jacopo je motivovaný svojimi vášňami, zatiaľ čo Lorenzo poskytuje umiernený nadhľad. V oboch prípadoch sa zachováva Ich-Forme, ktorá autora diela akoby utláča do pozadia a vykresľuje ho ako obyčajného pozorovateľa či svedka daného príbehu, ktorý len zoskupil zhromažené informácie a udal im výslednú formu.

Hlavné postavy

Hlavnou postavou románu je Jacopo Ortis. Jeho predlohou sa stal mladý študent Girolamo Ortis, ktorý v roku 1796 spáchal samovraždu. Jeho charakter je podmienený rebelskou vzdorovitou povahou, je plný revolucionárskych myšlienok a ideológií, reprezentuje nádej na oslobodenie vlasti spod nadvlády utlačiteľov. Zároveň znázorňuje klasického romantického hrdinu, ktorý je postavený pred rozpor lásky a povinnosti, konflikt, v ktorom je cit od začiatku odsúdený na prehru.

Teresa je v diele vykreslená ako predstaviteľka klasických diel žánru stile novo. Je krásna, nežná,

schopná úprimného citu. Je verná a poctivá, čo ju stavia do situácie, kedy musí zahodiť svoje vášne a poslúchnuť otca, ktorý jej dohodne výhodný sňatok, čím je predurčená sa stať vzornou manželkou a matkou.

Za hlavné črty Lorenza by sa dali považovať jeho vernosť, ktorú preukázal svojmu priateľovi za života i po jeho smrti. Ďalej je to jeho racionálnosť ale aj pochopenie, s ktorými sa díva na Jacopove problémy a životné rozhodnutia.

Odoardo je Jacopovým hlavným protivníkom, avšak nedá sa povedať, že by bol vo svojej podstate negatívnou postavou. Je vzdelaný, má slušné vychovanie, je spoľahlivý. Problémom je, že svoju snúbenicu nedokáže oceniť a nechápe, aspoň podľa Jacopa, kým vlastne je a čo cíti.

Signor T, otec Teresy, je vyobrazený ako jeden z Jacopových protivníkov. Uprednostní materiálne zabezpečenie, ktoré vyplýva z Teresinho sňatku s Odoardom, pred jej vlastnými citovými pohnútkami. V jeho počínaní sa však neskrýva zlý úmysel, signor T je motivovaný spoločenskými